

KALAUZ

A SIKETNÉMÁK OKTATÁSA ÉS NEVELÉSE TERÉN. HAVI FOLYÓIRAT.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó végén.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felélős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre ... 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint..... 15 kr
Egyes szám ára... 25 kr.	Budapest, I. Pálya-utca 3.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Szabályzatok a siketnéma szaktanító-képző tanfolyam részére. — Az 1896. állami költségvetésnek a siketnéma-intézetekre vonatkozó része. — Hazai intézeteink és iskoláink. — Könyvszemle. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Szabályzatok

a) a siketnémaák váci kir. országos tanintézeténél újjá szervezett szaktanító-képző tanfolyam részére — és

b) a szaktanítói-képesítő vizsgálat körüli eljárásról.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium 40.295/1895 sz. a. kelt rendeletével hatályba léptetve.

b) Szabályzat a siketnéma-tanítókat képesítő vizsgálat körüli eljárásra.

1. §. A siketnémaák oktatására képesítő szaktanítói vizsgálat évenként rendszeren egyszer, a tanév végén, a siketnémaák váci kir. országos intézetében tartatik.

2. §. Siketnémaák oktatására képesítő szaktanítói vizsgát tehetnek oly okleveles népiskolai és polgári iskolai tanítók és tanítónők, továbbá középiskolai tanárok és lelkészek, akik

a) a siketnémaák váci kir. országos intézetében rendszerezített tanítóképző tanfolyam mindkét évfolyamát bevégezték;

b) akik megelőzőleg már valamely siketnéma-intézetben gyakornokként működván, e tanítóképző tanfolyamot legalább egy évig hallgatták;

c) akik bár nem hallgatták e tanítóképző tanfolyamot, mégis különös hivatásbeli hajlamból magán úton önképzés által szerezték meg a szükséges elméleti ösmereteket és siketnéma gyermekek oktatása által a gyakorlati képességet, nemkülönben a német nyelvben annyirajártasak, hogy német általános paedagogiai munkákat és ily nyelven írott szakműveket megérteni képesek.

3. §. A siketnémák oktatására képesítő szaktanítói vizsga letehetését kérelmező e folyamodványát a siketnémák váczi kir. országos intézete igazgatójánál a vallás- és közoktatásügyi ministerhez czímezve, legkésőbb április hó 5-ig kell, hogy benyujtsa, aki azt a maga véleményének hozzá csatolásával ugyan e hó végeig felterjeszti. Ezen folyamodványhoz azok részéről, akik a tanítóképző tanfolyamot nem végezték, csatolandók: *a)* kereszt- vagy születési levél; *b)* végzett tanulmányokról és eddig folytatott pályáról szóló bizonyítványok; *c)* erkölcsi bizonyítvány, *d)* testi épségről szóló bizonyítvány, *e)* nyilatkozat, hogy a német nyelvben való jártasságának beigazolására a 8. §-ban megjelölt elővizsgát hajlandó letenni.

4. §. Szaktanítói vizsgálatra nem bocsáttatnak, habár egyébként minden kelléssel bírnának is:

a) az oly egyének, kik a siketnémák oktatására képesítő szaktanítói vizsgálaton már kétszer vettek vissza;

b) kik bűnvádi kereset folytán bíróilag el voltak ítélve;

c) kiket valamely tanintézetből, vagy más állásból az illető előjáróság erkölcsi kihágás miatt mozdított el;

d) kik valamely testi fogyatékoság miatt a siketnéma tanítói pályára alkalmatlanok.

5. §. A siketnémák oktatására képesítő szaktanítói vizsgálat végrehajtásával felruházott vizsgáló-bizottság az *emberbaráti tanintézetek ministeri biztosa elnöksége alatt* a siketnémák váczi kir. országos intézetének igazgatójából és a tanítóképző tanfolyam tanáraiból áll.

6. §. A szaktanítói vizsgára engedélyt nyert jelöltek névsorát a vallás- és közoktatásügyi ministerium május hó végeig leküldi úgy a váczi kir. országos intézet igazgatóságának, *valamint a ministeri biztosnak*, meghatározván a leírásban a vizsgálat idejét is. A rendelet vétele után az igazgatóság azonnal elküldi a meghívást a jelölteknek.

7. §. A vizsgálat, mely csakis magyar nyelven tehető le, elméleti és gyakorlati részből áll. Az elméleti vizsgálat írásbeli és szóbeli. A vizsgálat valamely része, vagy tárgya alól felmenteni senkit sem lehet.

8. §. Azon jelöltek, akik a váczi kir. országos siketnéma intézetben rendszeresített tanítóképző-tanfolyamot nem végezték, a tulajdonképeni képesítő vizsgálatot megelőzőleg elővizsgálatot

tartoznak tenni, melynek egyedüli tárgyát valamely, a vizsgáló bizottság által megjelölt német szakmunkából 150 sornak (esetleg szótár segélyével) kielégítően való lefordítása képezi. Ezen elővizsgálaton a jelölt érdemjegyet nem nyer, a felmutatott eredmény a vizsgáló-bizottságnak csak irányadásul szolgál arra nézve, vajon a jelöltet vizsgára bocsáthatja-e vagy nem? Az oklevélben az elővizsgálat eredménye nem tüntettetik fel.

9. §. Az írásbeli vizsgán kidolgozandó tétel megállapítása végett május hó végeig a tanítóképző-tanfolyam tantestülete értekezletén hozott határozata alapján szerkesztett és a szakoktatás köréből meritett három tételt terjeszt fel az igazgatóság a vallás- és közoktatásügyi ministerhez, melyek közül a ministerium egy kidolgozandó tételt kiválasztván, azt a vizsgálat határnapja előtt pecsét alatt leküldi a *ministeri biztosnak*.

A tanképesítő vizsgálat ezen írásbeli tételnek kidolgozásával kezdődik és zárt ajtónál folyik.

A vizsgáló-bizottság ugyanis a vizsgálat első napja reggelén a kidolgozandó tételt tartalmazó levelet a jelöltek előtt felbontja és a tételt kihirdeti. A jelöltek azonnal megkezdik munkájukat és azt egyfolytában ugyanaz nap befejezni kötelesek. A jelöltek az írásbeli vizsga megkezdésétől annak befejeztéig a vizsgáló-bizottság egy-egy tagja által folytonosan ellenőriztetnek.

A jelöltek az írásbeli vizsgára csupán írószereket vihetnek és munka közben mással, mint az ellenőrző tanárral nem érintkezhetnek. Aki e szabályt netán áthágja, szóbeli vizsgára nem bocsáttatik, hanem egészen új vizsgálat tétele céljából egy évre visszavetetik.

A ki dolgozatával elkészült, az a tisztázatot az eredeti fogalmazványnyal együtt a felügyelő tanár *úrnak* átadja, aki a benyújtás idejének pontos megjelölésével (napszak, óra, percz) ezt vezeti reá: „Átvettem N. N. a vizsgáló-bizottság tagja“.

10. §. Az írásbeli dolgozatot a vizsgáló-bizottság minden tagja köteles átolvasni és e jelzéssel „láttam“ aláírni. Miután a bizottság minden tagja így gondosan áttanulmányozta a jelölt írásbeli dolgozatát, a bizottság zárt értekezletet tart és a jelölt dolgozatát osztályozza. Ugy az írásbeli és szóbeli, valamint a gyakorlati vizsga eredménye következő érdemjegyekkel osztályoztatik: kitűnő (1), jeles (2), jó (3), elégséges (4), elégtelen (5).

A ki az írásbeli vizsgálaton elégtelen (5) osztályzatot kap, szóbeli vizsgálatra nem bocsáttatik, hanem egészen új vizsgálat tétel céljából egy évre visszavetetik.

Az írásbeli vizsgálat eredménye a szóbeli vizsgálat megkezdése előtt kihirdetendő.

11. §. A szóbeli vizsgálat az írásbeli vizsgát követő napon tartatik. A szóbeli vizsgálaton kiderítendő:

a) Bir-e a jelölt elegendő ösmerettel az ember boncz- és élettana azon részeiből, melyek a siketnémák tanítójára nézve különösen fontosak?

b) Bir-e elegendő ösmerettel a phonetikából, különös tekintettel lévén a magyar nyelvre?

c) Van-e elegendő fogalma a siketnéma testi- és lelki fogyatkozásairól s ezeknek egész lényökre való befolyásáról és tisztában van-e a siketnémák nevelésének elveivel?

d) Képes-e a siketnéma gyermekeket minden kötelező tantárgyban s a képzettség bármely fokán eredménynyel tanítani és e célból tanusít-e jártasságot az oktatás módszertanában és a tananyag elrendezésében és kezelésében?

e) Ismeri-e a siketnémák oktatásánál használandó taneszközöket, céljukat és alkalmazásukat?

f) Tud-e a siketnéma-gyermekek szüleinek és környezetének célszerű tanácsokat és utasításokat adni arra nézve, hogyan neveljék a gyermeket a családi körben?

g) Ösmeri-e a polgári és büntető törvénykönyvnek a siketnémákról szóló fontosabb rendelkezéseit?

h) Van-e elegendő ösmerete a siketnémák oktatásának történelméből és ösmeri-e a szakirodalom kiválóbb termékeit?

Ezekhez képest a képesítő vizsgálat tantárgyai a következők:

1. Az ember beszélő szervezetének és halló szervének boncz- és élettana.

2. Phonetika, különös tekintettel a magyar nyelvre.

3. A siketnémák lelki világa és nevelésük tana.

4. A siketnémák oktatásának módszertana.

5. A siketnémák oktatásának története.

A tanárikar a vizsgálandók névsorát a vizsgáló-bizottság minden tagja számára úgy állítja össze, hogy mindegyik jelölt neve után a függőlegesen álló rovatok fölött a tantárgyak az

írásbeli dolgozat, a gyakorlati tanítás és általános osztályzat jelzése foglaltassék.

Ezen kívül minden szaktanár a maga tárgyából a legfontosabb tételeket is kiírja és ezeket a bizottság elnökének átadja.

A jelöltet az elnök szólítja fel felelés céljából és a kérdéseket is ő, vagy a bizottság bármely tagja intézik hozzá. A feltett kérdést pedig az illető szaktanár fejtegettetí.

A felelet eredményét a jelölt neve után a felvett tantárgy rovatában mindegyik bizottsági tag a 10. §-ban megjelölt érdemjegyekkel jelöli meg.

Egy tantárgyból a jelölt legkevesebb 5 perczig és legfeljebb 15 perczig felelhet. Ha az első kérdésre kielégítően nem tudna felelni, a jelölthöz második kérdés intézendő. Ha a második kérdésre sem tudna kielégítően felelni, a bizottság elnöke feladhat még egy harmadik kérdést. Háromnál több főkérdést azonban egy tárgyból a jelölthöz intézni nem lehet.

12. §. A gyakorlati vizsgálat menete a következő: A próba-tanítás tárgyát a vizsgáló-bizottság határozza meg s a jelöltnek a tanítás előtt fél nappal adja tudtára. A jelölt tanításának tervezetét írásban kell, hogy kidolgozza s a tanítása megkezdése előtt a bizottságnak benyújtja.

A jelölt az intézet valamelyik kijelölt osztályát a tanításra kitűzött tárgyból $\frac{1}{2}$ legfeljebb $\frac{3}{4}$ óráig oktatja.

A gyakorlati vizsgán különös figyelem fordítandó annak megállapítására, miszerint:

a) Mennyire és mily módon képes a jelölt a tárgyat szemléletileg előadni?

b) Mennyiben mutat helyes érzéket a fogalmak kifejtésében és mennyire képes a növendékek figyelmét lekötni.

c) Általában mennyiben képes a jelölt tanításközben az oktatás speciális, az érzékű gyermekek oktatásától eltérő jellegét kidomborítani.

13. §. A jelöltnek joga van a gyakorlati tanításban való ügyességét a saját növendékei oktatásával mutatni be. Ez esetben azonban legalább 3 növendékét kell bemutatnia és két tárgyból $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ óráig tanítást tartania.

14. §. A teljes vizsgálat befejeztével a vizsgáló-bizottság zárt értekezletet tart, melyen a bizottsági tagok jegyzeteiket összehasonlítván, megállapítják minden jelöltnek osztályzatát a

szóbeli vizsgálat öt tárgyából és a gyakorlati oktatásból. Midőn ily formán az írásbeli vizsgálat jegyével együtt hét érdemjegye van, az átlagszámítás szerint nyerendő középszám adja meg a jelölt általános osztályzatát.

15. §. A nyert érdemjegyek az anyakönyvbe is bevezetnek, melyet a bizottság minden tagja aláír.

16. §. Azon jelölt, ki a képesítő vizsgán egy vagy két „elégtelen“ jegyet nyer, visszavettetik ugyan a legközelebbi vizsgáig, de a pótvizsgálaton csupán azon egy, vagy két tárgyból tartozik vizsgázni, melyből elégtelen osztályzatot nyer. Ha azonban három, vagy talán még több „elégtelen“ osztályzatot nyert, úgy legalább egy évre vettetik vissza és az egész szóbeli és gyakorlati vizsgát ismételnie kell.

Azon jelölt, ki a vizsgálat közben annak tovább való folytatásától bármely óknál fögva visszalép, azon tárgyakból, melyekből már vizsgázott érdemjegyet nyer. Ha azonban 3 éven belül nem jelentkeznek a hátra levő tárgyakból való vizsgára szerzett érdemjegyei elvesztik érvényüket, úgy későbbben vizsgálatra bocsáttatván, az egész képesítő-vizsgálatot ismételnie kell.

17. §. A vizsgáló-bizottság egész eljárásáról jegyzőkönyvet vezet, melyet a vizsgálat befejeztével az írásbeli dolgozatok csatolásával jóváhagyás végett azonnal felterjeszt a vallás- és közoktatásügyi ministerhez.

18. §. A képesíthetőnek talált jelölt siketnémák oktatására képesítő szaktanítói oklevelet nyer, mely a vizsgálati jegyzőkönyvben foglalt érdemjegyei alapján állíttatik ki. Az oklevél szövege a következő:

Siketnémák oktatására képesítő oklevél. N. N. úr, oklevelés népiskolai tanító (v. polg. isk. tanító, tanítónő stb.) a siketnémák váczí kir. orsz. intézetében, a fenálló szabályzat értelmében alólirott vizsgáló-bizottság előtt mai napon megtartott szaktanítói képesítő-vizsgálat alkalmával következőleg minősítettett:

I. Írásbeli vizsgálatának eredményekitünő (1) v. jeles (2) stb.

II. Szóbeli vizsgálatának eredménye:

1. Boncz- és éllattanból	kitünő (1) stb.
2. Phonetikából	„ (1) „
3. A siketnémák nevelésének tanából	„ (1) „

4. A siketnémák nevelésének módszer-
tanából . . . . . „ (1) „

5. A siketnémák oktatásának történe-
téből . . . . . „ (1) „

III. Gyakorlati vizsgálatának eredménye: . . . . .

Minélfogva fentnevezett N. N. úr siketnémák oktatására
(kitünően, jelesen, jól, vagy elégségesen) képesítettnek nyil-
váníttatik.

Kelt Vácson, (év, hó, nap).

A vizsgáló bizottság nevében :

N. N.

ministeri biztos

N. N.

a váczi kir. orsz. siketnéma-intézet igazgatója.

19. §. Az oklevelet az igazgatóság csak akkor adhatja ki,
midőn a képesítővizsgálatról szóló jegyzőkönyvet a vallás- és
közoktatásügyi minister jóváhagyva leküldi.

20. §. Külföldön nyert, siketnémák oktatására képesítő
oklevelek csak úgy válnak érvényesekké, ha azokat a vallás-
és közoktatásügyi minister érvényesíti.

21. §. A siketnémák oktatására képesítő vizsgálat nyilvános.

22. §. Jelen szabályzat kibocsátásával a vallás- és köz-
oktatásügyi minister által 1879 július 31-én 19.383 sz. alatt
rendelettel kiadott: „A siketnémák oktatására szükséges tan-
tanképesítés beigazolása végett rendszerint a tanév elején és
végén tartandó tanképesítési vizsgák körüli eljárást szabályozó
ideiglenes utasítás“ hatályon kívül helyeztetik.

Az 1896-ik állami költségvetésnek a siket-néma-intézetekre vonatkozó része.

A) A siketnémák tanintézete Váczon.

K i a d á s	1896	1895
<i>I. Személyi járandóságok.</i>		
1. Fizetések, pótlékok, lakpénzek és tiszteletdíjak	16410	16230
2. Szolgák bérei	2170	2170
3. Ösztöndíjak	1500	1500
4. Jutalmak és segélyek	200	200
összesen	20280	20100
<i>II. Dologi kiadások.</i>		
5. Élelmezés	12500	12500
6. Öltözet, fehér és ágynemű	3000	3000
7. Irodai szükséglet	150	150
8. Az elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	1200	1200
9. Butorzat és különfélék beszerzésére	1400	1400
10. Fűtés, világítás, tisztogatás	3500	3500
11. Fürdési átalány	200	200
12. Betegápolási költségek	150	150
13. Utazási költségek	200	200
14. Vegyes kiadások	1000	1000
15. Épület fenntartás	1000	1000
összesen	24300	24300
összes kiadás	44580	44400
B e v é t e l		
1. Az intézeti alap tiszta bevétele	19222	19520
2. A Marczibányi alapból a tanárok fizetéséhez	168	168
3. Tápdíjak	2600	2600
4. Tanpénzek	140	140
5. Vegyesek	150	150
összesen	22280	22578

	frt
<i>A személyi járandóságok részletezése.</i>	
1 Igazgató 1200 frt fizetés és 400 frtig pótlékkal	1600
6 tanító 1000 frt fizetés és 200 frt lakpénz, három 100 frt évötödös pótlékkal	7500
1 rajztanító 1000 frt fizetés 200 frt lakpénz 100 frt évötödös pótlék	1300
4 segédtanító 800 frt fizetés 200 frt lakpénz egy 80 frt évötödös pótlék	4080
1 kézimunka tanítónő 500 frt fizetés 50 frt pótlék	550
1 gondnok 800 frt fizetés	800
5 gyakornok 300 frt ösztöndíjjal	1500
2 hitoktató 100 frt tiszteletdíjjal	200
Tornatanítás 180 frt	180
Házi orvos 200 frt	200
Szolgaszemélyzet 1494 frt bérrel	1494
Műhely-vezető mesteremberek bérei	676
Jutalmak és segélyek	200
összesen	20280

	1896	1895
<i>Részletezés a bevételek I. tételéhez.</i>		
Gyümölcsöző tőzék utáni kamatok	16440	1895
Járulékok a „Mária“ alapból	400	16843
„ a tanulmányi alapból	2165	
„ Budapest részéről 2 növen- dékért	252	
„ a Röck-Szilárd alapból	400	
„ a báró Rédl-féle „	200	3353
	19857	20197
<i>Alapi kiadások.</i>		
Járulékok a magy. közalap. alapok közös költségeihez 610 frt		
Vegyes kiadások 25	635	677
Tiszta bevétel	19222	19520

B) Siketnémák oktatására képesítő tanfolyam.

K i a d á s	1896	1895
<i>I. Személyi járandóságok.</i>		
1. Fizetések, lakpénzek és tisztelet-díjak	1350	1350
2. Ösztöndíjak	700	700
3. Napi díjak	150	150
összesen	2200	2200
<i>II. Dologi kiadások.</i>		
4. Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	120	120
5. Élelmezési költségek	1500	1500
6. Házbér és vízfogyasztás	1770	1770
7. Fűtés, világítás, tisztogatás	500	500
8. Taneszközök és irodai eszközök	200	200
9. Vegyesek	67	67
összesen	4157	4157
összes kiadás	6357	6357
B e v é t e l		
A fő- és székváros hozzájárulása a tanfolyam költségeihez	4000	4000

	frt
<i>A személyi járandóságok részletezése.</i>	
1 Vezető-tanár 1000 frt fizetés 150 frt lakbér-pótlékkal	1150
1 gyakornok 700 frt ösztöndíjjal	700
1 kézimunka tanítónő 100 frt tiszteletdíjjal	100
Rajztanítás 100 frt tiszteletdíjjal	100
Felügyelő bizottsági-tagok napidíjai	150
összesen	2200

c) Ösztöndíjak és segélyezések.

	1896	1895
<i>Emberbaráti tanintézetek segélyezése.</i>		
10. A siketnémák kolozsvári tanintézetének segélyezésére és pedig 1 igazgató-tanító 1000 frt fizetés 200 frt ig. pótlék 400 frt évötödös pótlékkal	1600 frt	
1 rendes tanító 1000 frt fizetés 200 frt lakpénz és 100 frt évötödös pótlék	1300 frt	
folyó segélyekre	3800 „	
11. Az Arad városi községi iskola segélye	500	5500
12. A siketnémák temesvári iskolája segélyezésére	3500	500
13. A kaposvári siketnéma iskola segélyezésére	1000	3000
16. Siketnémák tankönyveire	600	—
17. Emberbaráti tanintézetek tanítóinak külföldi tanulmányi utjára	500	—
	12800	9000
Az állam évi kiadása a siketnémák oktatására összesen.	63730	59750
bevétele	26280	26578
tiszta kiadás	37450	33172

Hazai intézeteink és iskoláink.

Czím megállapítás. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minister a siketnémák váczai tanintézetének hivatalos czímét a következőleg állapította meg: *A siketnémák orsz. m. kir. nevelő- és tanítóképző intézete Vácson.*

Könyvszemle.

Lapunk mult számában Borbély kartársam tankönyvünket volt szíves megbírálni, a mi, különösen pedig az én felkérésemre. Csak köszönetet kell, hogy mondják kartársamnak és barátomnak, hogy egyetlen feltételemet, azt t. i., *hogy a magam lapjában csak a kifogásoknak engedek teret*, mindvégig szem előtt tartotta s e lapban nagyon is konventionalisnak feltűnhető dicsérést mellőzte.

De kénytelen vagyok néhány megjegyzést fűzni a bírálathoz, miután azt látom belőle, hogy a könyv intentióit nem mindenben értette meg s így azok a kartársaim, a kik könyvünket használják, esetleg tévuttra vezettethetnének.

Mi volt a célunk könyvünk megírásánál? Hogy segéd-eszközt nyújtsunk *tanítónak* és *gyermeknek*. Tapasztalataink ugyanis arról győztek meg bennünket, hogy a tanítónak is szüksége van vezetőre, mert e nélkül tanítása (tisztelet a kivételeknek) rendszertelen kapkodás. Az olvasmányok előtt felvett nyelvalakok, azok begyakorlásának módja a tanító részére szolgálnak útmutatásul, míg az olvasmányok s az olvasmányok után következő kérdések a gyermek számára valók. Azért irtuk a könyv előszavában, hogy nem kívánjuk az alaknak a felvett példákön való ismertetését, ezek csak útmutatásul szolgálnak az eljárásra nézve. Készséggel elismerem azt, hogy ez az útmutatás módszertanba való, de a mig nincs módszertan, mely a részletekre kiterjeszkedne s mely ennek a könyvnek az intentióit tartaná szem előtt, szükséges volt gyakorlati irányban adni meg az utasítást.

Hogy a kérdések mellett maradjak, az olvasmány után következő kérdésekre nézve áll az, hogy szorosan az olvasmány tárgyához ragaszkodunk azért, mert éppen a mondatok kérdésekre szedéséhez adják meg az utasítást. Ha mint fogalmazási gyakorlat szolgálnak, akkor sem olyan könnyű rájuk a választok írása, mert megtalálják ugyan az olvasmányban a megfelelő mondatot, de mindig más *szórendben*. Hogy a szórend helyes leírása magában véve is elég a második osztályu siketnémának, azt fejtegetnem siketnéma-tanítók előtt felesleges s hogy e kérdéseknek a fenntebb mondott céljuk van csak, annak bizonyosságául szolgál, hogy a III. osztály olvasókönyvében csak

kevés olvasmány után, a IV. osztályában pedig egyik után sincsenek kérdések. Egyébb íránt ezek a kérdések is útmutatásul szolgálnak az olvasmány tartalmi megértetésének a módjához s nem képezik az olvasás anyagát.

Általában úgy vettem észre, hogy Borbély kartársam az egész könyvet olvasó könyvnek tekinti, a melynek minden sorát a gyermekkel is el kell olvasatni. Ez a felfogás nagyon téves. El lehet ugyan belőle mindent olvasatni, de ha a tanító utasításainkat követi, a mit az előszóban hangoztattunk, hogy t. i. az alakokat alkalomszerű példákön gyakorolja és ismeresse, akkor a mi példáink elolvasatása nem éppen szükséges.

Ez az első félreismerés.

A második az előbbinél lényegesebb félreismerés a bírálat azon részéből tűnik ki, a melyben az anyag bővítésre irányuló kívánságot „szerfelettinek“ tartja.

Az anyag alatt az olvasmányokat gondolja bizonyosan Borbély kartársam, pedig ezeket nem neveztük volna anyagnak, a mint hogy az olvasmány maga nem is az. Ezt a félreértést valószínűvé teszi az a körülmény is, hogy ugyancsak a bírálat kifogásolja az igék csekély számát.

Anyag alatt a szót értjük. Minden megtanulható szót, igen természetesen, nem írhattunk be a könyvbe, sőt magukat a szemléltetendő tárgyakat sem dolgozhattuk fel olvasmány alakjában, a mint hogy az nem is szükséges. Roszul használná az a kartársunk könyvünket, a ki csak azt szemléltetné, a mit mi olvasmányképen összefüggőleg leirtunk s ismét roszul, aki annyira ragaszkodnék a könyvhöz, hogy a mi benne van, azt mind betaníttatná, egyébre azonban nem terjedne ki a figyelme.

Sőt éppen az, hogy könyvünk nem egy intézet számára készült, nem a helyi viszonyokat írja le — a mit én Borbély kartársammal ellenkezőleg nem tartok jónak — teszi szükségessé a benn levő olvasmányoknak is a megválogatását s mert minden új alak begyakorlására 2—3 sőt 4 olvasmány is van, esetleg egyiknek, másiknak az elhagyását. Olvasási anyagnak elég a könyvben felvett olvasmány, szemléltetési anyagnak kevés. Ezért tartottuk szükségesnek az anyag bővítését, anyag alatt ismétlem nem olvasmányt, hanem a szavakat érte.

A félreértés eloszlatásául annyit szükségesnek tartottam felemlíteni. Bíráló barátom többi pontjaival, ha nem is érthetek

egyed, nem tartanám helyén levőnek, hogy kevésbé lényeges dolgokra vonatkozván, felvilágosítással és védekezéssel vonjam el a tért hasznosabb dolgoktól.

Csak egyetlen pontjára kell rámutatnom s elmondanom róla nézeteimet. A köztársaságot mellőztem, kezdetben szerző társam véleményével is ellenkezve. Az a nézetem, hogy a köztársaság a beszédnek csak sallangja, de nem nélkülözhetlen része. A köztársaság semmit sem magyaráz. A helyzetek önmagukat magyarázzák, a köztársaság semmivel se teszi világosabbá a helyzetet. Másrészt annyi az alak az alsó négy osztályban, hogy bár ezekkel tudjunk kellően végezni. A köztársaságot tehát az V. és VI. osztály számára tartottam fenn annyival is inkább, mert mindig elvont dolgokra vonatkoznak s nehezebben szemléltethetők. Nagyon meg lennék s azt hiszem mindnyájan meglehettünk elégedve, ha négy osztályt végzett növendékeink egyszerű mondatban tudnák gondolataikat kifejezni s ekkor bizonyára csekély fáradsággal tanulnák meg a köztársaság használatát is.

Scherer István.

Vegyesek.

Karácsonyfa-ünnepély.

A budapesti siketnéma-intézetben f. hó 24-én délután 3 órakor karácsonyfa-ünnepély volt a szülők és rokonok jelenlétében. Az ünnepély kezdetével az 5-ik osztály növendékei Jézus születésére vonatkozó alkalmi bibliai történetből feleltek; azután következett az ajándékok szétosztása. A gyermekek különféle játékszert, gyümölcsöt, édességet, képes könyvet, a bejáró növendékek ezenfelül meleg téli ruhát is kaptak. A gyermekek az ajándékoknak, mi pedig a gyermekek örömeinek örültünk s hálával fejezzük ki köszönetünket azon jószívű emberbarátoknak, kik adományaikkal ezen szegény gyermekeket megörvendeztették.

A karácsonyfához a következők járultak adományaikkal: Humboldt páholy 5 frt, Reform páholy 5 frt, Goszleth István 5 frt, Röck István 5 frt, Régi hívek páholya 10 frt, özv. Walheim Jánosné 5 frt, Vaszary Kolos 10 frt, Thék Endre 3 frt, Auer Dávid és fiai 2 frt, Calderoni és Társa 10 frt, Vogel

Gyula 2 frt, Galilei páholy 5 frt, Kurzweil Vilmos 1 frt, Sultzberger József 1 frt, Hoffmann József 10 frt, Könyves Kálmán páholy 5 frt, Vadász Vilmos 50 kr., özv. Saxlehner Andrásné 10 frt, Stieber Vincze 2 frt, Haladás páholy 15 frt, Spur János 50 kr., Scholtz Gusztáv 2 frt, Wolf K. 5 frt, Minerva páholy 5 frt, Comenius páholy 5 frt, Krep János,*) Pap Lajos és Pumb Hugó gyűjtése 6 frt 60 kr., Hungária páholy 10 frt. Jóska Szepes-Béláról 1 frt, Deák Ferencz páholy 4 frt, Horváth Béla 2 frttal.

Továbbá küldtek:

Willinger Ferencz 1 csomag diót és 2 csomag fügét; Schuler József 10 db rajztömböt, 100 db irkát, 10 db játékkörzöt, 12 db tollszárt, írót és gummit; Rigler József Ede rajztömböt, irkákat, képes könyveket, tollat, tollszárt, írót; Édeskuty Lajos 1 csomag diót, 1 csomag szilvát és 2 doboz süteményt; Toldy Lajos 6 db könyvet; Franklin-Társulat 17 db könyvet; Gerbaud 1 doboz czukorkát; Kunz és Mössmer szövet- és vászondarabokat, 12 zsebkendőt és 12 pár harisnyát; Hajduska A. 2 kg. mogyorót, 50 db narancsot, 2 koszoru fügét; Hermanetzi papirgyár papírneműeket; Müller J. L. 10 csomag szappant; Késmárky és Illés játékszereket; Lampel Róbert képes könyveket és ifjúsági iratokat; Seefehlner József papírneműeket, karácsonyfadísz, írószereket; Trettina József 1 doboz süteményt, 1 kg. czukorkát; Athenaeum képes könyveket és Seres J. köépitő szekrényt.

Zádor.

*) Az iven adakoztak: Pumb Hugó 10 kr., Karaszek J. 10 kr., Bay Imre 10 kr., Stuck Adolf 10 kr., Y. 10 kr., W. Gy. 10 kr., N. N. 10 kr., P. K. 10 kr., Majer J. 10 kr., Wéber S. 5 kr., Kuscher K. 5 kr., Tonkovits K. 20 kr., Papp L. 10 kr., Csehan L. 20 kr., J. J. 15 kr., Rudy A. 20 kr., Justh B. 20 kr., Poncsak 20 kr., Schmidt J. 10 kr., Szaploneczay Béla 10 kr., Bannert J. 20 kr., Schödl Gyula 50 kr., Burandik A. 20 kr., Adám F. 20 kr., Sallay P. 20 kr., Bóczy A. 10 kr., Teszarek M. 15 kr., Lakatos L. 10 kr., Illés Gy. 10 kr., Harsányi 20 kr., Harsányi J. 10 kr., H. Kádár L. 10 kr., Müller S. 20 kr., Kiczko A. 20 kr., Bak S. 40 kr., Bosko J. 30 kr., Hegyi L. 20 kr., Heringer L. 10 kr., Sándor M. 10 kr., Kohan J. 20 kr., Czanik A. 10 kr., Papp Lajos 10 kr., Papp K. 10 kr.

Szerkesztői üzenetek.

Feldmann A. Újpest. Czikke megérdemelné, hogy átdolgoztassék. Így nagyon általános s nem bír meggyőző erővel. Egyelőre félre tettük. H. K. Vác. Levélben fogunk válaszolni.

Megjelent

és

a „Kalausz“ kiadóhivatalában megrendelhető:

A siketnéma-oktatás és nevelés kézikönyve.

Siketnéma-tanítók és tanügybarátok számára
írta

Scherer István.

A mű tartalma:

I. rész.

A siketnémák élet- és lélektana.

II. rész.

A siketnéma-oktatás története.

III. rész.

Phonetika. A beszédszervek és azok működése

IV. rész.

A siketnéma-oktatás módszertana.

A könyv ára 1 frt 50 kr. Ez összeg előleges beküldésével a
példányok bérmentve küldetnek meg.

Ugyancsak a „Kalausz“ kiadóhivatalánál
rendelhető meg a következő tankönyv:

A siketnémák tárgyi és alaki nyelvoktatása

Irták:

Scherer István

Budapest.

Berinza János

Vác.

I. fok.

Előkészítő nyelvoktatás

az I. iskolaév számára . . . . . 10 kr.

II. fok.

Gyűjtő nyelvoktatás.

A II. iskolaév számára . . . . . 20 kr.

A III. „ „ . . . . . 30 kr.

A IV. „ „ . . . . . 40 kr.

Tömegesebb megrendelésnél s az összeg előleges beküldésével a példányok bérmentesítettnek.

Bichler I. könyvnyomdája, Budapest, III.